

Bogdan Giemza

"Nowa ewangelizacja - drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II",
Czesław Parzyszek, Ząbki 2010 :
[recenzja]

Studia Salvatoriana Polonica 5, 180-183

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Czesław Parzyszek, *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II*,
Ząbki 2010, ss. 502.

Przełom drugiego i trzeciego tysiąclecia naznaczony jest głębokimi i wielorakimi przemianami społeczno-kulturowymi, które mają żywotne odniesienie do ewangelizacyjnej misji Kościoła. W takim właśnie kontekście trzeba sytuować problematykę nowej ewangelizacji, której głównym architektem był bł. Jan Paweł II. O tym, że nie była to tylko chwilowa moda czy zwrot retoryczny, niech świadczy fakt, że papież Benedykt XVI listem apostolskim w formie motu proprio *Ubicumque et Semper* z 21 września 2010 r. powołał do życia Papieską Radę ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. W ślad za utworzeniem przez Benedykta XVI w ramach struktur Stolicy Apostolskiej wspomnianej Rady, Konferencja Episkopatu Polski na 354. zebraniu plenarnym w dniach 15 i 16 marca 2011 r. podjęła decyzję o utworzeniu Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji w ramach Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa. Innym przejawem aktualności zagadnienia jest zapowiedź w październiku 2012 r. Synodu Biskupów poświęconego nowej ewangelizacji. W marcu 2011 r., w ramach przygotowań do Synodu, zostały opublikowane *lineamenta* zatytułowane *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*. Jeśli weźmiemy również pod uwagę bogatą już literaturę poświęconą temu zagadnieniu, to możemy sobie uzmysłwić wagę i aktualność nowej ewangelizacji w kontekście współczesnej sytuacji Kościoła i świata.

Rodzi się więc uzasadnione pytanie: czy można jeszcze wnieść jakiś istotny element do tejże refleksji? Czy możliwe jest znalezienie jakiejś szczeliny, którą można wypełnić ważnym dyskursem i odważnym stawianiem pytań oraz wniosków, a nie tylko pokazać ilością kolejnych zapisanych stron? Okazuje się, że tak. Świadczy o tym nowa książka ks. Czesława Parzyszka SAC, która ukazała się w 2010 r. nakładem Wydawnictwa Apostolicum, zatytułowana *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II*.

Ksiądz dr hab. Czesław Parzyszek SAC, prof. UKSW, jest znany z wielorakiej aktywności obejmującej szeroki obszar badań naukowych, pracy dydak-

tyczno-wychowawczej, licznych działań na polu życia konsekrowanego jako wieloletni przełożony prowincjalny i przewodniczący Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich, ceniony prelegent i uczestnik wielu sympozjów i kongresów, krajowych i zagranicznych. Wspomniana książka ukazała się jako dziesiąty numer w serii: Biblioteka Instytutu Teologii Apostolstwa w Ołtarzewie. Instytut stanowi ważny ośrodek naukowo-badawczy wspomnianego Uniwersytetu.

Omawiana książka zawiera siedem rozdziałów, w których autor podejmuje kolejno następujące zagadnienia: Zagrożenia nadziei (I), Nadzieja powierzona misji Kościoła (II), Istotne elementy nowej ewangelizacji (III), Realizacja dzieła nowej ewangelizacji (IV), Kierunki nowej ewangelizacji (V), Współczesne „areopagi” nowej ewangelizacji (VI) i Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego w świetle nowej ewangelizacji (VII). Na uznanie i uwagę zasługuje bogata i – co jest ważne – wielojęzyczna bibliografia (s. 449-502).

Autor pragnie ukazać – co zaznacza we wstępie – „wzajemne powiązanie dzieła nowej ewangelizacji i teologii nadziei w nauczaniu Jana Pawła II”. W związku z tym istotne jest poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „Czy rzeczywiście nowa ewangelizacja, według Ojca Świętego, może prowadzić do źródeł nadziei współczesnego człowieka i świata? Czy może być drogą Kościoła do nadziei, wpisaną w życie i tęsknoty współczesnego człowieka?” (s. 33). Również we wstępie autor zaznacza, że nowa ewangelizacja jest potrzebna nie ze względów koniunkturalnych, ale ze względu na realizację nakazu ewangelizacyjnego samego Jezusa Chrystusa (s. 22). Jest ona adresowana do wszystkich członków Kościoła i nikt nie jest wyjęty spod jej prawa, zarówno na terenach misyjnych, jak i w krajach Trzeciego Świata czy w krajach Zachodu i krajach byłego obozu socjalistycznego.

Interesująca jest podjęta przez autora próba powiązania nowej ewangelizacji z nadzieją. Należy dodać, że ks. Parzyszek w 1999 r. brał udział w II Zgromadzeniu Specjalnym Synodu Biskupów poświęconym Europie. Głównym zadaniem tegoż spotkania było zgłębianie tematu nadziei. Owocem refleksji synodalnej jest adhortacja Jana Pawła II zatytułowana *Ecclesia in Europa* z 28 czerwca 2003 r. Jak powiedział jeden z uczestników Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej na KUL-u w 2001 r., „żyjemy w nadzwyczajnym czasie Kościoła i mówimy zbyt wiele na temat kryzysów w Kościele, a zbyt mało o jego szansach”. To nie przypadek, że w dobie siewców pesymizmu i kultury dezertów papież Benedykt XVI poświęca problematyce nadziei encyklikę *Spe salvi*. Jak powiedział bł. Jan Paweł II w wywiadzie dla Vittorio Messori: „jest rzeczą bardzo ważną, ażeby przekroczyć próg na-

dziei, nie zatrzymywać się przed nim, ale pozwolić się prowadzić” (*Przekroczyć próg nadziei*, s. 163).

Podkreślając walory omawianej książki, należy też pokrótce wskazać niektóre braki i niedomówienia: najpierw natury ogólnej, następnie bardziej szczegółowe uwagi. Jak zostało wspomniane, uderza w książce bogactwo literatury i częstotliwość przywoływania nauczania Jana Pawła II. Można powiedzieć, że praca aż kipi od nadmiaru tekstów papieskich. Jednakże wielokrotnie są to streszczenia lub dosłowne cytaty, bez pogłębionej analizy i syntezy papieskiego nauczania. Dla zrozumienia tegoż nauczania nie wystarczy przedstawić po kolei licznych wypowiedzi, lecz należy próbować wnikać w ich treściową jedność. Tego w niektórych fragmentach książki brakuje. Należy też zauważyć, że w bibliografii i przy cytowaniu brakuje ważnego dokumentu, jakim jest *Nota doktrynalna nt. niektórych aspektów ewangelizacji* Kongregacji Nauki Wiary z 3 grudnia 2007 r. Ksiądz Parzyszek kilkakrotnie we wstępie do poszczególnych rozdziałów zaznacza, że przy przygotowaniu danego rozdziału posłużono się lub wykorzystano opracowanie i następuje w przypisie opis bibliograficzny artykułu, będącego inspiracją. Autor jednak nie precyzuje, na czym polega to „posłużenie się” i na ile przywoływany artykuł był dla niego inspiracją. Inna uwaga dotyczy zakończenia. Zamiast podsumowania przeprowadzonych analiz, autor streścił encyklikę Benedykta XVI *Spe salvi*. Co prawda jest to zasygnalizowane we wstępie (s. 33), ale można mieć zastrzeżenia do takiego zakończenia książki. Niektóre zagadnienia są omawiane w różnych fragmentach książki, co sprawia wrażenie powtórek. Tak jest chociażby z omawianiem zjawiska kultury, o czym jest mowa na s. 323-327 i 356-364.

Uwagi szczegółowe zostaną poczynione w odniesieniu do niektórych rozdziałów. W rozdziale pierwszym autor omawia zagrożenia nadziei, które ujmuje jako zagrożenia dotyczące godności człowieka i rodziny, zagrożenia dla współczesnego świata i człowieka, szczególnie młodego, i zagrożenia, które niosą współczesne prądy ideologiczne. Przy omawianiu problematyki zagrożeń nie zostały uwzględnione niektóre ważne wnioski zawarte w dokumentach Jana Pawła II. Chodzi zwłaszcza o uwagi papieża zawarte w adhortacji *Ecclesia in Europa* i zagrożenia związane z kulturą postmodernistyczną, o czym jest mowa w encyklice *Fides et ratio*.

Istotne elementy nowej ewangelizacji omawia autor w rozdziale trzecim. Treść pojęcia nowej ewangelizacji została omówiona w odniesieniu do innych terminów: apostołstwo i ewangelizacja. Autor przywołuje liczne publikacje na ten temat i można odnieść wrażenie, jakby zabrakło mu odwagi w sformułowaniu własnych wniosków. Szkoda również, że nie zostały zasygnalizowane,

choćby w skrócie, takie zagadnienia, jak historia pojęcia nowej ewangelizacji czy zastrzeżenia, jakie budziło to pojęcie w latach osiemdziesiątych XX wieku, zwłaszcza w krajach niemieckojęzycznych.

Rozdział piąty jest zatytułowany: *Kierunki nowej ewangelizacji*. Autor podejmuje w nim zagadnienia nowego człowieka w Chrystusie i nowego społeczeństwa oraz cywilizacji miłości. Przy lekturze tego rozdziału trudno się oprzeć wrażeniu, że został on trochę sztucznie „wtłoczony” w całość rozważań. Niezrozumiałe jest też sformułowanie, że Jan Paweł II miał „podwójną wizję nowego społeczeństwa” (s. 287).

Współczesnym areopagom nowej ewangelizacji poświęcony jest rozdział szósty. Kolejno zostało omówione zagadnienie rodziny, edukacji, pracy zawodowej, kultury, mediów i życie społeczno-polityczne. Można mieć wątpliwości, czy autor omówił wszystkie współczesne areopagi istotne dla dzieła ewangelizacji Kościoła. Pominięte przecież zostały istotne zjawiska współtworzące współczesną kulturę, jak chociażby wielkomiejskie metropolie, zjawisko migracji czy ekumenizm. Również w omawianych zagadnieniach można wskazać obszary, które zostały pominięte. I tak w opisie zjawiska mediów nieuwzględniona została zupełnie sprawa Internetu, przy opisie życia społeczno-politycznego brak kwestii znaczenia katolickiej nauki społecznej, na co Jan Paweł II kładł duży nacisk. W paragrafie poświęconym pracy zawodowej mowa jest raczej o powołaniu do świętości niż o problemach związanych z pracą zawodową.

Przy redakcji książki nie ustrzeżono się także tzw. literówek. Wymieńmy chociażby kilka. Winno być „Krucina” zamiast „Śrucina” (s. 153, przypis 6 i s. 486); uwaga w przypisie 160 na s. 244 odnosi się do paragrafu, a nie do rozdziału; winno być „chrześcijańskie przepowiadanie”, a nie „chrześcijańskie przepowiednie” (s. 339) i „współpraca”, a nie „ółpraca” (s. 349) oraz „kontrolowania” zamiast „konuToIowania” (s. 371).

Reasumując, mimo poczynionych uwag krytycznych, należy z uznaniem przyjąć opracowanie ks. Czesława Parzyszka. Jak już zostało wspomniane, dużym novum jest analiza nowej ewangelizacji w odniesieniu do teologii nadziei. W związku z tym recenzowana pozycja może stanowić cenną pomoc w dalszej refleksji teologicznej Kościoła, jak również służyć inspiracją w przygotowaniach do Synodu Biskupów w 2012 r. poświęconego nowej ewangelizacji.

Ks. Bogdan Giemza SDS